

standen, saa er dog Intet klarere, end at Landets Bøndergaard i det Hele, efter Forholdets Natur, maae sættes bort til Personer af Bøndestanden." — Det var aldeles utvivlsomt saaledes i det forrige Aarhundrede, dengang da Landbolovene bleve givne, og det gjælder vel til en vis Grad endnu; men, som det ved Sagens Behandling i forrige Sæssion blev paavist, gjælder det dog ingenlunde i samme Grad nu som tidligere, og ifølge de øvrige Forandringer i Lovgivningen med videre vil Stillingen efterhaanden mere og mere blive forandret, saa at Fæstebøndestanden, naar Staten ikke nu paany griber ind og giver den en kraftigere Beskyttelse, virkelig er udsat for at blive fortrængt fra de Jorder, der fra gammel Tid have været bestemte til dens Subsistens. Jeg troer, at jeg saaledes i det Væsentlige har besvaret de Indvendinger, saavidt jeg opfattede dem, der fremkom fra den ærede Rigsdagsmands Side. Med Hensyn til hvad den sidste ærede Taler bemærkede, skal jeg kun for mit Bedkommende tillade mig at gjøre opmærksom paa, at jeg som Medlem af Udvalget i forrige Sæssion tog Deel, saa godt jeg formaaede, i at bearbejde det Grundlag for en Lov om Fæstefrøsningen, som Thinget havde antaget til Behandling og henviist til Udvalget. Udvalget fandt, at, om der end havde været Stemning derfor blandt dets Medlemmer, burde man dog ikke sætte et ganske andet Grundlag istedet derfor. Hvad dernæst angaaer Retfærdigheden og Bøndeligheden af en saadan Forholdsregel i det Hele, hvad enten denne bygges paa det foreliggende eller paa et andet Grundlag, da er jeg fuldkommen overbevist om samme og skal ogsaa fremdeles søge at forsøgte denne Mening saa godt, jeg formaaer; men en ganske anden Sag er det, hvad de enkelte Bestemmelser i nærværende Lovforslag angaaer. Det vil baade af min udtrykkelige Erklæring og min Afstemning i forrige Sæssion sees, at jeg i temmelig væsentlige Punkter ikke er enig i Lovudkastet, saaledes som det foreligger. Jeg kan dernæst ikke undlade at tage Hensyn til hvad den ærede Rigsdagsmand bemærkede om den 87de Paragraph i Grundloven; at overse, at der i Grundloven fordres fuldstændig Erstatning ved Expropriationer,

vilde være et saa grovt Anstød imod denne Lov, at jeg maa protestere imod, at jeg skulde have taget Deel i noget Saadant; men jeg troer, at den ærede Rigsdagsmand forverlertvende Ting, nemlig Værdien af den pbysske Ting, som fri Eiendomsigienstand betragtet, og Værdien af den særegne indskrænkede Eiendomsret, som Godseieren har over Tingen (Hør!). Der kan nu vistnok disputeres om, hvormeget og hvorlidet man retteligen kan slaae af med Hensyn til Indskrænkningerne i Godseierens Ret, men jeg troer, at det maa være klart for enhver, at det er tvende forffjellige Ting, og at man ikke kan beskylde dem, der ikke ville sætte Godseierens Ret til Saameget, som Tingen kan være værd, afløst fra de Indskrænkninger, som nu paahvile Godseierne, for, at de ville foreslaae Noget, der strider imod Grundloven eller imod Retfærdighed.

C. Larsen: Jeg skulde ikke have taget Ordet, efterat den ærede sidste Taler saa klart har fremstillet Sagen, at det vilde være overmaade vanskeligt at gjøre den endnu klarere, hvis jeg ikke havde følt en levende Trang til, paa den Deel af Bøndestandens Begne, som jeg repræsenterer, at udtale, hvor almindeligt det Onske er, at denne Sag maa fremmes. Nogle Udtryk af den ærede Rigsdagsmand for Odense Amts 6te Kreds (Johansen), foranledigede ogsaa, at jeg udbad mig Ordet. Han omtalte navnlig den nordlige Deel af Fyen, og da jeg selv er fra samme Sted, kan jeg ogsaa give et Bidrag til at forklare, hvorledes Tilstanden er der. I det nordlige Fyen er der Godser, hvor Fæstebøndestanden ikke alene ikke kan faae Gaardene i Fæste — den ærede Rigsdagsmand, der er fra lille Dalby paa Hindsholm, ligesom jeg, vil kunne bekræfte, at jeg siger Sandhed —, men Gaardene staae endog fæsteledige, og ere saldne ned, saa der ei er en Bind paa Stedet, og drives saa slet, at man ikke engang har Føde til Folkene, ikke at tale om Creaturerne. Nu gad jeg dog nok spørge, om man, naar man taler om, hvad Almeenvellet kræver, og man skal jo dog gaae ud fra Grundlovens Princip om Almeenvellet i det Hele, ikke maa erkende, at dette lider uhyre ved en saadan Tilstand, og om det ikke har meget at betyde, at en Gaard bli